

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 80 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nouă

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe trimestrul Aprilie-Iunie al anului 1887, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimite mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerațiunii, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfârșește cu ultima Martie 1887, să-și înnoiască abonamentul, pentru că altfel expeditura va fi silită a sista espedarea foaiei*).

Editura „Telegraful Român“ în Sibiu.

*) O înlesnire foarte mare în expedițiune se face prin lipirea unei fișii de adresă dela abonamentul ultim.

Din cauza sântelor sêrbători ale „Învierii Domnului“ numărul procesim va apărea Joi în 9 Aprile.

Sibiin, în 3 Aprile.

Dintre toate sêrbătorile din biserica creștină nici una nu este așa de importantă, ca și ziua învierii, nici una nu se poate asemăna cu ea, în ce privește însemnătatea și mărimea ei.

Învieria Domnului rumpe puterea iadului, sdrăbeseșcă porțile cele ferecate, care ținea încuiată omenimea încă dela păcatul strămoșului Adam, și deschide porțile raiului cele închise deodată cu scoaterea strămoșilor noștri din Edem. Prin învierea sa fiul lui Dumnezeu a pecetluit opera măntuirii neamului omeneșcă, începută cu venirea sa pe pământ.

Biserica și distinge această sêrbătoare între toate sêrbătorile domnesci. Premerge acesteia postul de 40 de zile, premerge frumoasele ceremonii din săptămâna patimilor, și urmează apoi săptămâna cea luminată, urmează zilele de veselie pentru regenerarea neamului omeneșcă.

Chiar și natura îmbracă altă haină spre Pasci, reinvie și ea simbolizând învierea Domnului, și cu aceasta învierea neamului omeneșcă.

Bucuria este generală la această sêrbătoare, căci Pascele ne aduc ouă roșii. Un proces plăcut

se petrece în sufletul fiecărui om, plăcuta aducere aminte de copilăria, când atât de tare se bucură copilul, că poate lua pasci, și poate ciocâni cu ouă roșii.

Datori suntem și noi să pregătim pre cetitorii noștri pentru această mare serbare, datori suntem să punem la o parte lucrurile, cari ușor pot turbura bucuria, de care trebuie să fie cuprins tot sufletul creștinesc la aceasta sêrbătoare, datori suntem a tăce cel puțin, dacă lucruri de bucurie nu putem spune spre bucuria românilor în general.

Ca și când sfinții Părinți ai bisericii cu duch prorocesc ar fi prevățut cursul lucrurilor în statul nostru cu nemulțămirea generală, și cu învrășirea de tot soiul, de ziua învierii a legat luminarea neamurilor. „Să ne luminăm cu prăsnuirea, și unul pe altul să îmbrățișăm.“

Sublima învățătura dumnezească. „Să ertăm toate pentru înviere!“

Eată biserica cea adevărată, care nu admite taliunea, eată biserica, care nu mai cere ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, eată biserica, care nu mai stă în serviciul Dumnezeuului celui resbunătoriu.

Eată în cele din urmă biserica, care voese, ca la ziua cea luminată, din creștinul să aibă parte de bucurie, tot omul să aibă ouă roșii, și ea ne dă și formula, prin care cu toții putem ajunge la bucurie: Să ne luminăm și să ertăm.

În adevăr la noi lucrurile așa au ajuns de departe, încât numai formula dată de biserica, formula dată în „Măria“ dela cântările de laudă, poate să ne împace, ca să putem simți bucuria cea adevărată, care o cere biserica.

Noi suntem învrășbiți în stat, care cu toate puterile urmăreșcă tendențe separatice în interesul unei singure rase. Suntem învrășbiți noi între noi în biserica, suntem învrășbiți în viața socială, învrășbiți chiar în vederile noastre politice, învrășbiți chiar în cele confesionale. Urmasa este, că am pus la o parte duchul păcei cei mai mulți, am început a ne persecuta, a ne huli unii pre alții în cele ale noastre și în cele confesionale.

Să ținem fraților și celor ce ne uresc pe noi: „Să ertăm toate pentru înviere.“

Cu tot noianul de necățuri, sumedenia de materie de ceartă, cu toată dispozițiunea sufletescă a oamenilor de a ne face viața amară, totuși ne putem și noi bucura la ziua învierii.

Să ertăm deci toate, să le ertăm pentru înviere, să ne luminăm cu prăsnuirea, și ca frați, ca cetățeni puși de soarte pe aceste locuri, să ne îmbrățișăm, și cu inima împecată să prăsnuim învierea Domnului.

Declarațiunea contelui L. Thun.

Cuvântarea contelui Thun, ținută zilele trecute în parlamentul senatului imperial din Viena, a produs mare senzațiune în publicistica dela noi — și parte și în cea din afară.

Cu deosebire s'au supărat tare, publicistii unguri, în special cei dela „Pester-Lloyd“, cari reprezintă față cu străinătatea vederile cercurilor ungheresci despre afacerile comune în monarchia noastră.

Pentru rectificarea sa vine acum fostul ministru de odinioară la despărțământul cultelor, contele Thun, și publică în clericalul „Vaterland“ din Viena o declarațiune, în care arată, că cuvântarea lui a fost rău înțeleasă, și își mai rău interpelează.

Reproducând rectificarea, de care o vorba, „Pester Lloyd“ află materie de polemie. Face adevăcă descoperirea, că în declarațiunea contelui Thun este o lacună, și anume nu și-a revocat cuvintele, în ce priveșcă provisoriatul dualismului.

De aici vin apoi diaristii din Budapeșta, și deduc, că contele Thun ar dori un definitiv cu dictatura de sub periodul absolutistic.

Eată declarațiunea:

Contrațicerea, ce o am sleuat în casa magnaților parlamentului în 28 Faur a. c. contra expresiunei, „monarchia austro-ungară“ a aflat o apreiare diferită în jurnalele de dincoace și dincolo de Laita, precum și în foile strêne. În unele jurnale ungare ea se desăfură din ură și cu dispreț cătră mine, cari în parte sunt îndreptate asupra activității mele de odinioară ca ministru. Pozițiunea mea de atunci ca ministru de resort, în o periodă a unei dictaturi după sguđuire, a stărilor de atunci și a baselor monarchiei îmi impune datoriina de discriețiune și la această vătămarea acele însinării nu me vor seduce. Trecutul aparține istoriei; activitatea mea politică de acum are a se margina la present și la viitoriu.

Trăim într'un timp, în care se află diferență de opiniuni asupra împregiurării de mai înaltă însemnătate politică. Nimeni nu e în astfel de casuri mai de regretat și soluțiunei favorabile a cestiunilor de ceartă mai zăbovitor, ca întrebunțarea de vorbe, a căror înțeles e neesact. O astfel de vorbă e și: dualismul. În vorbirea mea n'am întrebunțat acest cuvânt, cu toate acestea mi se impuță, a fi păcătuit contra dualismului, din cauză, că l'as fi numit ca un ce provisoriu.

Încă diploma din Octombro a statorit un așa numit dualism; eu totdeauna m'am ertat, ca aderent al ideilor constructive din aceea diploma.

În legile pactului dualistic din anul 1867/8 dualismul a primit basă durabilă și a ajuns la valoare legală și practică

FOIȚA.

Mlaștina de turfă.

(Narațiune de Alecsandru L. Kielland.)*

Sus deasupra câmpiei sbura un corb bătrân și cu minte.

El mai avea cale lungă de mai multe mile în spre apus, până la malul mării, ca să desgroape o ureche de porc, grițită acolo încă în timpurile cele bune. Era acum toamna târđiu și nutreț ca în palmă.

Când veđi un corb — țice tata Brehm — trebuie să te uiți numai împregiur, ca să-l zăresci pe celalalt.

Dar acum îți puteai încorda ochii în partea, dincoțro venia corbul bătrân și cu minte, — el era și remase singur. Fără nici o griță, lunea numai dus de puternicile lui aripi negre ca cărbunele prin vędzduchul cel gros de piclă, oblu spre apus, fără de-a scoate vr'un sunet.

Și cum sbura el încet și cu cumpet; ochii sei ageri priviau regiunea de jos, și corbul bătrân se necăția.

*) Novelist norvegian.

Vărgile acele verđi și galbine se sporeau acolo în jos din an în an; bucăți de bucăți rupiau ele din solul străvechiu; apoi se zidără cășcioare cu acoperișe de țigla roșie; hoarne mărunte și suluri groase de fum de turfă — pretundinea oameni și lucruri omeneșci.

Își aducea bine aminte încă din anii sei de copilărie — har Domnului trecură câteva țeci de ani de atunci — că era loc de ajuns pe aici pentru un corb harnic și casa lui întreagă: sol străvechiu, lung și nemărginit, iepuri tineri și paseri mărunte cu grămada, colo la malurile mării gâșci sêlbatică cu ouă mari, frumoase, — cu o vorbă, mezelicuri de toată seama, cum și poftia inima.

Ear acum sta casă lângă casă, holde galbine ca aurul și liveđi înverđite, ear hrana atât era de slabă, încât un corb cinstit trebuia să sboare miliri întregi din hatrul unui fleac de ureche de porc.

Oamenii! Da oamenii! Paserea bătrână îi cunoșcea prea bine.

El crescuse între oameni și încă între unii de neamul cel mai ales. La curtea marelui proprietariu în apropierea nemijlocită a orașului și a petrecut el anii din copilărie și junie.

Dar acum de câte-ori trecea în sbor peste curțile acelea, se înalță tare sus în vędzduch, ca să nu fie cumva cunoscut. Căci dacă vedea jos în grădină o față femească, i-se părea, că este domnișoara cea

tinără cu părul pudrat și pancliele franțuzesci; cu toate că era fata ei căruntă și cu căița de vędvună pe cap.

Cum a dus-o el între domni aceia aleși?

Apoi — așa între ele — cum o iai. Hrană îmbelșugat și mult de învățat; vorba e, că totuș era el prinsorner, în anii cei dintâi cu aripa stêngă ciuntată, ear mai târđiu la „parole d'honneur“, cum țicea coconul cel bătrân.

Și el a călcat aceasta parolă; și s'a întemplant asta într'o dimineață minunată de primăvară, când zărise o femeieșcă neagră și luoioasă de corb, sburând, pe deasupra grădinii.

După cătăva vreme trecuseră mai multe ierni — se întoarce la curte. Dar mai mulți băței necunoscuți aruncară cu petri după el; coconul bătrân și domnișoara cea tinără nu erau acasă.

— Vor fi desigur la oraș — gândi corbul, și după cătăva vreme se întoarce earași. Dar și de astădată l'primară întocmai ca mai înainte.

Atunci se simți cinstitul bătrân — căci în res-timpul acesta îmbetrănișcă a adevărat — vătămât și se ridică în sbor sus peste casă. De acum nu mai voia să-și facă de lucru cu oamenii, ori cât ar căuta coconul și d-șoara după el; — că îl căutau, despre asta era pe deplin convins.

Și tot ce învățase, a uitat; atât cuvintele grele franțuzesci, ce le a învățat în salon dela dom-

Eu în deosebi am recunoscut, că aceste legi întru cât ating pe Ungaria, și întru cât se află sub scutul jurământului de încoronare al Maj. Sale sunt și pentru noi neatacabile, tocmai în același înțeles, în care ministrul president, contele Taaffe în răspunsul său la vorbirea mea declară, că aceste legi au o durabilitate temeinică, cât timp acelea nu se vor modifica prin legi nouă. Aceste legi recunosc tuturor țărilor supuse monarhului afaceri comune. Ele depun îngrijirea acelor în mâinile ministrilor chemați anume spre acel scop. Ele învestesc cu reprezentarea în afară numai pe ministrul afacerilor externe, cu afacerile militare pe ministrul de război, cu anumite afaceri finanțare pe ministrul de finanțe. Semne învedereate sunt ale unei totalități de stat, care nici titlului „Imperiul austriac” basat pe patenta din 11 August 1804 nu-i poate face nici o scădere. Monarhia rămâne precum înainte așa și după aducerea acestor legi neatinsă, dacă ungrii se supun regelui lor.

Chiar și uniunea personală, după care nuzesc separatistii de dincoace și de dincolo de Laita, este „dualismul”. Dacă s'ar înțelege acest dualism, nu va mai exista mai mult un complex de țări, care conform constituției pot să fie numite cu numele de „Austria”. Cu împărăția Austriei atunci am fini. Dacă sunt suficiente aceste nuzițe separatiste mai mult decât dualismul odinioară legal, ce va fi atunci cu aceia, cari se nuzesc într'acolo, ca să rupă legătura țărilor coroanei ungare cu cele reprezentate de prezent în senatul imperial. Publicațiunea dela 15 Nov. 1868, prin care se renunță la titlul de „împărăția Austriei”, în afaceri diplomatice cu puterile externe și în actele de stat, după cum ne arată experiența, a nutrit tendințele, de cari e vorba în ambele direcțiuni. Ea a produs o formă de vorbire fără pretențiuni, nelegală și prin aceasta o încurcă în noțiuni, o stare suferitoare, care nici odată nu se poate atribui unui stat sau populației lui.

O oprire nemărginită a vorbi despre împărăție nu se poate sancționa, pentru că afară de Ungaria credința că împărăția Austriei s'a intrupat în decurs de 80 de ani și s'a înrădăcinat în nenumerate instituțiuni și pentru că e sincer alipită de acel sentiment (a bunului și vechiului patriotism austriac), cu care contele Taaffe a apelat la mine la încheierea răspunsului său. Vorbirea mea a fost îndreptată singur numai contra acelor nuzițe separatiste și contra acelor legături, cu cari stau ele în încurcarea usului limbistic. Afirmările jurnaliste, că eu aș fi respins acel dualism, sau că l'ași fi declarat de provisoriu sunt greșite și neadeverite. Me simt deci îndreptățit a cere îndreptările acelor diare, cari sunt induse în eroare și conțez, că toate redacțiunile conscii vor satisface acestei cereri a mele.

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român.”

Augustin, în 1 Aprilie, 1887. Dnule Redactor! Sinodul protopresbiteral ordinar al tractului Treiscaunilor s'a ținut în biserica gr. orientală română din S. Sângiorgiu la 12 Februarie a. c. Prezenți au fost, — cu o mică excepțiune, — mai toți deputații sinodali. După împlinirea formalităților prescrite de statutul organic și după săvârșirea părăstăului: întru pomenirea marelui arhiepiscop Andrei și a mecenatului națiunii Emanuil Gojdu, — președintele după ce o cuvântare ocazională bineînțesată arată avantajele și foloasele, ce ni le oferă constituțiunea noastră bisericească și după ce invită pe toți membrii sinodului la o conlucrare armonică, frățească întru sprijinirea și înaintarea afacerilor noastre bisericesci-scolare, indicând tot-deodată și re-

nișoara cea tineră, cât și injurăturile neasemănate mai ușoare, ce și le-a însușit pe barba sa afară în chilia servitorilor.

Nu mai două cuvinte omenești li mai remaseră în memorie, ce două extreme ale savanțării sale dispărute. Când era bine dispus, se întempla să-l audă zicând: „Bonjour, Madame!” Dar când se necăjia striga: „Să fi al dracului!”

Repede și sigur luneca prin vîzduchul cel gros de promoroacă; în depărtare se zăria deja marginea cea albă, ce o văpsiau valurile mării de alun-gul malului.

De odată-i atrase atenția o pătură mare neagră, ce se întindea dedesubt. Era o mlaștină de turfă.

Curțile țărănești stăteau împrăștiate jur împrejur pe înălțimile învecinate; dar pe șesul cel cufundat — de sigur era un mil în lungime — nu se vedea nici o urmă de om; numai câteva grămești de turfă la margine, movile negre și bălți slipicioase printre ele. „Bonjour, Madame!” croncăni corbul bătrân și începu să dea țărcole late în jurul mlaștinei de turfă. Așa plăcut, așa ademitoriu se părea a fi acolo, încât se slobozi încet și cu grijă și se așeză pe un trunchiu retezat în mijlocul mlaștinei de turfă.

Aci mai cam era ca în vremile trecute — pă-răsit și tăcut.

Pe ici pe colo, unde pământul era mai sbicit, creșeau câteva cotoare de bureni. Dealmtintrea nu era

lele, ce ne băntue și tind a ne distruge pe terenul național-bisericesc, — declară ședința sinodului ordinar pe anul 1886 de deschisă, invitând pe sinod a se constitui.

După constituirea biroului, preșidiul, Prea Onorat D Sa P. protopresbiter tractual, Demetriu Coltofean, dă cetera raportului său anual, despre activitatea oficiului ppresbiteral și a celui alt personal administrativ din tract, precum și despre starea tuturor afacerilor bisericesci-scolare din tract.

În general luat, icona afacerilor noastre bisericesci-scolare din acest protopresbiterat este, — după raportul susamintit, — de tot posomorită. Vreo câteva exemple vor fi de ajuns spre a ilustra această stare deplorabilă. Așa între multe altele se dice în raportul protopresbiterului, că prețimea tractuală, — cu o mică excepțiune a celei din vreo câteva comune mărginașe, — este foarte slab dotată; că existința scoalelor noastre confesionale din tract este tare problematică, amenințată fiind deja mai multe din ele cu închiderea, deoarece nu corespund postulatelor prescrite de lege, atât cu referință la calificațiunea învățătorilor, cât și cu privire la edificiile școlare și mobiliariul școlar. Causa tuturor acestora este sărăcia și poate în unele comune și indiferentismul. Se dice mai departe în raportul protopresbiterului, că căsătoriile legale se împutinează pe și ce merge, înmulțându-se cu atât mai tare contingentul căsătoriilor ilegale, a concubinatelor și a pruncilor născuți ilegali, o împrejurare, ce a prins și prinde rădăcini pe și ce merge tot mai puternice la toate clasele poporului. Un lucru, ce s'ar putea împedea și sterpi numai prin sucursul și intervenirea organelor statului.

Până când desfacerea căsătoriilor legale merge așa greoiu, trăgându-se mai mulți ani și este împreună cu enormele spese, ce se recer astăzi de o parte, eară de altă parte, până când un bărbat ce-și alungă pe soția sa legală și viceversa, până când o femeie, ce și-a părăsit bărbatul ei legal, — și poate căpeta cu vreo câțiva cruceri o soție resp. soț în căsătoria ilegală, — înțeleg aci procurarea unui bileț sau carticici de serviciu (Cseledkény) dela oficiul pretorial, în puterea căruia un bărbat și poate ține sub cuvânt de servitoare o concubină în casă, — și earăși până când o femeie poate ținea în casa ei sub cuvânt de servitor, un concubin, până atunci concubinatele nu că se vor împutina, ci se vor înmulți pe și ce merge, în mod îngrozitor. Dovadă datele statistice ale protopresbiterilor și ale statului.

Conclusele mai însemnate luate în ședința acestui sinod sunt:

Compunerea unei reprezentațiuni către Maritul sinod arhiepiscopesc, relativ la permutarea oficiului ppresbiteral din orașul Sepsi-Sângiorgiu la Brețcu, — la cazul, când Prea Ven. Consistor arhiepiscopesc, nu ar putea satisface dorinții acestui sinod ppresbiteral exprimată în concludul său din 10 Iuliu 1886, insistând Prea Venerat Același și mai departe la administrarea acestui protopresbiterat din S. Sângiorgiu Dealmtintrelea acest sinod s'a îngrijit ca oficiul ppresbiteral să fie deobligat a ține de 2 ori pe lună, — luna, ce urmează după 1-a și a 15-a a fiecărei luni — și de oficiu în Sângiorgiu pentru regularizarea afacerilor particularilor.

Față de acest obiect mi permit a face unele reflexiuni, deoarece el este de o însemnătate rela-

decât pământ negru și vreamuit — ud și plin de nomol; rădăcini cărunte și strămbe se împleteau formând o mreață noduroasă.

Corbul cel bătrân scia prea bine, ce vede. Aci creșeau odinioară copaci, — dar înainte de vremile lui.

Pădurea nu mai era, crengile, frunzișul, toate au dispărut. Numai rădăcinile mai remaseră, înțeleștate între sine până adenc în jos în mlaștina cea moale de apă și rămășițe.

Dar cu prefacerea nu putea merge mai departe; aci în mijlocul mlaștinei nemărginite te simțai atât de bine și sigur. Câte ceva tot trebuia să rămână de ei, ca în vechime. El își neteși cele penele lucii și negre și dișe de mai multe-ori: „Bonjour, Madame! Bonjour, Madame!”

Dar eată că acum se apropiu dela casa cea din stînga nise oameni cu cai și cu cară; doi băeței alergau în urma lor. Ei mânau pe o cale strămbă printre movilele cele mărunte de-alungul, dar oblu spre mlaștină.

— Las, că s'or opri ei îndată — gândi corbul.

Dar ei se apropiu din ce în ce; neliniștit își sucia capul bătrăna pasere încoaci și încolo. Să te miri, până unde îndrăsniau să întref-oamenii!

În sfârșit se opriră și oamenii luară hârlețe și topoare în mână. Corbul vedea bine, că au de a face

tiva foarte notorică atât pentru noi cei din tract, cât și pentru biserica noastră.

Permutarea oficiului ppresbiteral din S. Sângiorgiu la Brețcu a fost, — în împrejurările de astăzi — primită și dorită de întregul sinod, deoarece un protopresbiter pe lângă venitele de astăzi, cari abia se urcă la modesta sumă de 600—800 fl. nu poate să subsiste întrun oraș așa de costisitor, cum este Sângiorgiu, unde sunt concentrate atâtea officii. Aci protopresbiterul, ținând cont de pozițiunea sa socială, nu poate să se subtragă dela multe sacrificii, ce se cer dela densul, ca geș al unei biserici, fără de a nu vătămă vađa biserice și a oficiului, ce o cupa, sau fără de a nu căde însuși jertla acelor pretențiuni sociale. — Afară de aceasta protopresbiterul nu are parohie nici cuartir. Un alt motiv și mai plausibil pentru permutare este și acela, că administrația protopresbiterală se poate face întocma așa de ușor din Brețcu ca și din Sângiorgiu, deoarece rețeaua postală punctează mai toate comunele din protopresbiterat. — Și apoi în ceceae privește partidele să nu-și închipuască cineva, că acelea sunt așa de numeroase ca în alte protopresbiterate. Aci poate ședé protopresbiterul luni întregi neconturbat de nimenea, — afară de portătorul de epistole — dovadă este împrejurarea, că de 2 ani de zile nu s'a întâmplat nici un cas de divorț și nu doară, că nu ar fi destule, ci din simpla causă, că divorțarea fiind împreună cu spese, litiganții mai bine preferă a trăi în concubinate. Alte cestiuni de a-se pertracta directe cu protopresbiterul nici că sunt și dacă ar fi acelea se pot de 2 ori pe lună pertracta și hotări. Ședulele de cununie earăși nu se pot ridica directe de către nupturienți, ci prin postă, deoarece ar fi un absurdum, ca nupturienții din Augustin, Poiana Sărată, Vama-buzeului sau Biksad să călătorească o distanță de 50—80 kilometri până la Sângiorgiu și să scoată revêșelul de cu nunie. —

Trebuie bine înțeles, că protopiatal Treiscaunilor este cel mai estins dintre toate protopresbiteratele, aparținând comunele lui la 3 comitate: Din cele de mai sus se poate ușor deduce, dacă este oportun sau bine a se susține administrarea protopresbiteratului din Sângiorgiu, unde parohia este ocupată sau ba? — Vor reflecta unii, că așa demandă legea; așa este, aceasta și eu o conced, scim însă, că legile se aplică și interpretează după anumite împrejurări și persoane! (? Red.)

Al doilea conclud mai însemnat este: Introducerea de tacse uniforme, (minimale) pentru funcțiunile preoțesci în întreg protopresbiteratul, deoarece s'a constatat, că în mai multe comune din tract tacsele pentru funcțiunile preoțesci obligatorice sunt așa de neînsemnate, încât acelea au devenit proverbiale, de batjocură. Așa tacsa înmormântării unui copil sub 7 ani, e mai mică ca a unui inspector de morți. De exemplu acela capătă de fiecare vizită 50 cr. precând preotul capătă numai 40 cr. și cantorul 10 cr. etc. etc.

Prelângă rugarea, ca să binevoiați a da loc acestor șiruri în prețitul diar, ce redigia-ți, remăn al Preaonorat DVoastre,

cu profundă stimă.

Un deputat sinodal.

cu o buturugă grea, pe care umblau s'o scoată din pământ.

— Lasă, că li s'a urî lor îndată, — gândi corbul.

Dar nu li s'a urî; loviau cu toparele lor — cele mai ascuțite, ce a vędut corbul vro dată, — săpau, tăiau, rupeau, și în sfârșit le succese se răstoarne trunchiul cel greu, încât rădăcinile lui lungi să ridicară în vędzduh.

Băeții se obosiseră, făcând la părae între bălțile de apă.

— Uite, ce ciară mare acolo — dișe unul.

Se înzeștrară cu o grămadă de bicași și se furiașu printre movilele mărunte tot mai înainte.

Dar corbul li vedea prea bine. Că mai vęduse alte primejdii, altfel ca asta.

Așadar nici aici în mlaștina de turfă nu putea bătrănul avea pace și liniște. Acum am vędut cu ochii, că chiar și buturugile cărunte, cari erau mai bătrâne ca corbul cel mai bătrân și așa de strêns în mlaștina cea nemărginită, — că chiar și ele trebuie să cadă în fața topoarelor ascuțite.

Și când mișei de băeți se apropiară într'atât, încât umblau să svêrle, atunci se ridică pe aripile sale grele și sibură în sus.

Când se ridicase însă și aruncă o privire spre oamenii, cari lucrau cu atăta înțefire și asupra proștilor de băeți, cari se înholbau la el cu câte o

Principele Alecsandru al Bulgariei.

Amănunte din viața și guvernarea sa, scrise de preotul Adolf Koch, duhovnicul principelui.

(Urmare și încheiere)

În mijlocul acestor evenimente veni știrea, că Sârbia plănușese a navăli în Bulgaria, care în aceea parte era deșartă de trupe. Principele, auzind despre aceasta, făcu tot posibilul pentru a evita un războiu fratricid. Regele Milan îi era pretin intim și de aceea el trimise prin Grcow o scrisoare lui Milan, prin care-l rugă să evite calamitățile unui războiu.

Regele Milan însă era firm în hotărârea sa de a ataca Bulgaria și respinse primirea lui Grcow sub cuvânt, că n'are intențiunea de-a încheia o alianță cu Bulgaria contra Turciei.

Principele se întoarse la Sofia, își alese locul de apărare la Slivnița, o întări, fortifică Sofia, rechemă o parte de armată din Kustendil, o îndreptă spre granița sârbă la Tru și Zaribrod și puse cetatea Vidin în stare de apărare. După ce orânduia aceasta și se încredințase de bunul mers al lucrurilor, el plecă la 27 Octombrie spre Rumelia. Acolo primi știrea telegrafică, că împăratul Alecsandru ar fi dat următorul ordin de război:

"Alteța Sa principele Alecsandru al Bulgariei este șters din listele armatei imperiale. Batalionul al 13-lea de vânători al Alteței Sale principelui Alecsandru, va purta de acum înainte numele simplu de batalion al XIII-lea de vânători."

Principele suferi mari dureri morale în urma acestei noue loviturii neașteptate, însă multe afaceri îi făcură, ca să nu ia în seamă aceasta.

În noaptea de 13 spre 14 Novembre pe la orele 2 și jumătate sosi declarațiunea de războiu a Sârbiei. Ostilitățile trebuiau să înceapă la 14 Novembre 6 oare dimineața. Situațiunea era critică. La granița sârbă stăteau numai câteva batalioane și Sofia era departe numai 50 km.

Principele se hotărî în grabă să adune toată armata la granița sârbă. Spre a fi apărât la spate, principele declară sulțanului, că va retrage trupele din Rumelia.

La 16 principele plecă la câmpul de războiu. Autorul nu descrie strălucitele victorii culese de principe „căci totul este încă viu în memoria tuturor."

Capitolul al patru-spre-șecolea e intitulat: „După războiul cu Sârbia."

Principele căuta cu ori ce preț, ca să facă pe puteri să consfințească unirea. Turcia, care vedea, că Rumelia e definitiv pierdută pentru dânsa, era dispusă să consimțască, însă Rusia intriga din răspunderi. Ea începu să strige, că este o rușine pentru Bulgaria, că n'a cerut despăgubiri de războiu dela Sârbia și multe altele.

Într-aceste se prescrie alegerile pentru adunarea națională, în care trebuiau să ia parte și rumeliții pentru întâiași dată. Alegerile eşiră în favoarea unirei. Agitațiunile ruse nu auvărâ nici un efect.

Sesiunea deschisă de către principele la 4 Iunie trecu bine, însă curente puternice se arătară pentru proclamarea unirei depline și pentru înălțarea principelui ca rege al Bulgariei. Alecsandru prin energia sa împedecă aceasta.

Tot în timpul acela Macedonia începu să se agite pentru a se rupe de Turcia. Agenții ruși subminau totul.

Și printre ofițeri începu o agitație. Principele strămutase la ministerul de războiu pe mai mulți ofițeri, între cari erau Dimitriev și Benderew, cari cu toate, că esclerară în războiu, toțiși din cauza rangului, ce aveau în armată și a timpului de serviciu, nu puteau avansa în front.

Ei priviră cu ochi răci acea transferare și se plângeau, că principele favorizează pe ofițerii rumeliții: Nicolaeff, Filoff, Mutcuroff, Liubowski și alții, ridicându-i până la cele mai înalte grade în armata bulgară. Că principele a fost nevoit să facă aceasta, de oare-ce acești ofițeri aveau deja rangul de locotenent-colonel în armata rumeliotă, pe când în cea bulgară exista numai până la gradul de maior, puțin le păsă; după dăneșii principele trebuia să pensioneze pe acei ofițeri.

peatră în mână, — cinstita pasere se făcu foc și cătran de năcas.

Ca un vultur se repezi asupra băieților și lovindu-i, cum se cade, cu aripile lui lungi peste urechi, striga cu un glas infricoșat: „Să fii al dracului! să fii al dracului!"

Băieții țipară și se aruncară de pământ. Când într'un târziu s'au încumetata a-și ridica eazăș ochii, era tăcere în jurul lor; — numai în zărea depărtată plutia o pasere neagră singuratică spre apus.

Dar după ce se făcură bărbați, — și au păstrat până la groapă credința, că li s'a arătat „ucigăla crucea" colo în mlaștina neagră în chipul unei paseri negre și uriașe.

Cu toate că nu fusesse decât un corb bătrân și cinstit, ce sbura spre soare apune, ca să se desgroape o ureche de porc, pe care și o a fost ascuns.

Trad.: Yff.

Atașatul rus Sacharow profită de această nemulțumire pentru a-i corupe. În numele țarului, după cum spunea el, le propusă să se gonească pe principe. Aceste propuneri au fost sprijinite și prin bani, dați prin mijlocirea unui otelier, fost colonel rus, anume Keskajskow.

Acești doi ofițeri mai atraseră în complot lor pe comandantul scoalei militare, apoi se adresară către minister, unde găsiră pe Caravelow și pe Zancow dispuși a primi planul lor.

În prima săptămână a lunii lui August, conjurații încercară să atragă în partea lor regimentul Strumski. Comandantul regimentului ceru timp pentru a se mai gândi și spre acest scop trimise la Sofia câțiva ofițeri pentru a sonda dispozițiunea generală. Aceștia se întoarseră și comunicară, că Caravelow și Nichiforow sunt pentru răsturnare. La auzul acestei vestii, Stoianoff și ofițerii nu mai hesitară a intra în complot; ei nu se mulțumiră numai cu atât: mai făcură liste și le împărțiră pe la ofițeri ca toți acei, cari sntt pentru dețronare se iscălească. În modul acesta iscălară vr'o 80 ofițeri, un șert al tuturor ofițerilor din armata bulgară.

Ultimele capitole, al XV-lea, cuprinde ultimele evenimente desfășurate în Bulgaria: Arestarea principelui, întoarcerea și abdicarea sa, „reproduc de ja."

„Telegraful."

Varietăți.

* P. S. d'episcop I. Popas din Caransebeș a dispus, ca pe timpul cât va sta Majestatea Sa regina la băile din Mehadia, să se țină servitiul divin regulat în biserica noastră de acolo prin P. O. D. protopresb M. Popoviciu.

* Visita regelui și reginei României în Mehadia. Se vorbește, că regele Carol și regina Elisabeta, vor cerceta pe Majestatea Sa regina noastră la băile din Mehadia.

* Regina României scrie „Românul" a trimis în Germania cu cheltuala sa pe d-șoara Minculescu elevă din asilul „Elena Doamna" ca să-și completeze studiile în arta picturii.

* (Postal.) Din partea direcțiunii postale se aduce la cunoștință, că în Prostea-mare (Nagy-Eke-mező) comitatul Fărnavă-mică, începând din 16 a lunii curente se institue oficiu postal, ce va sta în toată ziua în legătură prin un espres cu oficiul postal din Mediaș; cercul de inmanuare îl formează numai comuna Prostea-mare.

Acest oficiu postal este autorizat a primi resp. a inmanua și solvi epistole, pachete asigurațiuni postale și ramburse până la suma de 300 fl.

* Sesiunea academiilor române s'a încheiat. Premiile, după cum cetim în „Românul" s'a conferit dlui T. Văcărescu autorul opului „Luptele Românilor"; dlui A. C. Roșca autorul dramelor: „Fata dela Cozia" și „Lăpșneanu Vodă"; și dlui Dr. Brănză pentru lucrarea sa „Flora Dobrogei". Ca vice prezidenți ai academiilor s'au ales dnii: Hajdău pentru secțiunea literară, Bariț pentru sect. istorică și generalul Falcoian pentru secțiunea științifică.

* (Jubileu.) În 25 Aprilie n. și va sârba archiducele Albrecht iubileul militar de 60 ani. Cu această ocaziune vor sosi la Viena deputațiunii din Berlin și din Petersburg și se va ține un dineu de gală sub conducerea Maj. Sale.

* (În vitare.) Societatea de lectura a tinerimeii dela institutul pedagogico-teologic gr. or. român din Arad va da „Ședința publică" în Dumineca Tomei 12/24 Aprilie a. c. în sala cea mare a institutului, cu următorul program:

1. „Cuvânt de deschidere," rostit de dl profesor Vasile Mangra, ca president-conducător.
2. „Hymnul Național," de E. A. Hübsch, eșecutat de corul instrum.
3. „Bogdan în Polonia," poezie de D. Bolintinean, declamată de George Miclău, cl. c. II.
4. „Trădarea Băsarabiei," de St. Vasilian, eșecutat de corul vocal.
5. „Trois Duos," duet pe 2 violon de Ch Dancla op. 60, eșecutat de Nicolae Chicin cl. c. II și Demetriu Muscan cl. c. III.
6. „Isvorul bunei-stări materiale este economisarea" disertațiune de Alecsandru Mihuța cl. c. II.
7. „Romața" eșecutată de corul instrum.
8. „Cântec Sicilian" de C. Porumbescu, eșecutat de corul vocal.
9. „Garda Seraiului," poezie de V. Alecsandri, declamată de Ioachim Turcu cl. c. III.
10. „În pădure" și „Vânătorul" de T. cav. de Flondor, eșecutate de corul vocal.
11. „Mama este cea dintâi și cea mai puternică educătoare a fiilor sci." disertațiune de Tr. Vațan cl. c. III.
12. „Hugenoiți," de Meyerbeer, eșecutată de corul instrumental.

13. „Marșul român," de I. Vidu, eșecutat de corul vocal.

14. „Rahova Galop," de C. M. Cordonian, eșecutat de corul instrumental.

Oferte marinimoase în favorul bibliotecii societății se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe calea publicității.

Începutul la 7 oare seara.

* Regimentul de infanterie Nr. 50, după cum se vestesc, se va strămuta în est an din Alba-Iulia, la Viena.

* Oficiul comitatens a emis o ordinațiune conform căreia scoalele, cari au fost închise din pricina epidemiei de pojar, se redeschid și instrucțiunea se poate începe, numai grădinile de copii rămân închise.

* Din părțile Zărândului ni se scrie: Se vorbește eazăș de repunerea faimosului notar Baternay Atila în notariatul Crăciiori, carele a fost acuzat pentru mai multe defraudări și în urmă suspendat. Dacă se va adevări și aceasta, atunci trebuie să credem, că astăzi n'ai decât se fi maghiar, și atunci ai tot odată și privilegiul de a comite orice abusi cu crimă, fără de a fi pedesit cu toată rigoroza legilor. Se ăice mai departe, că numitul fost notar se va repune în oficiu pe lângă solvirea de 1000 fl. v. a., ce i a luat de pe la comune fără vre-un titlu onest; și 300 fl. v. a. ca pedeapsă. Va se ăică, e nevinovat și pus eazăș pe capul unor comune românesci, bune numai de a fi stoarce. Afacerea sperăm, că va merge la ministrul de justiție, înainte de a putea fi repus.

Ce va mai fi vom vedea.

* (Scoală pentru jurnaliști.) David Anderson, un scriitoriu englez și colaborator la mai multe foi principale din Londra, a deschis un curs pentru tinerii, cari voreș a pași pe cariera jurnalistică. Dânsul în programul publicat ăice: Tinerii de-almintrea cu cunoștințe frumoase, cu o judecată sănătoasă, ba poate nu le lipsesc nici oare care grad de fantazie și facultatea de a combina, necunoscând ABC-ile acestei ocupațiuni, și făcând mai multe încercări nesatisfăcătoare, în cele mai multe casuri se disgustă de această carieră. Scopul dlui Anderson este dar, ca să inițieze pe cei ce au aplicare pentru jurnalistică, în apucăturile acestei specialități.

* (Codecs nou pentru pedepsele militare.) După cum se vorbește, s'a înaintat deja ministrului comun de războiu proiectul unui nou codes pentru pedepsele militare, care în curând va forma obiectul unei constatări. Proiectul se bazează după cum anunță „Katonai Lapok," pe principii dreptului moderu, astfel că toate obstaculele provenite din pricină vechiului codes se vor îndelătura.

* Cursul de ofițeri pentru gloate s'a deschis în Sibiu Marți și iau parte 12 aspiranți de ofițer. (Crisă teatrală.) Intendatul teatrului național din Cluj contele Coloman Eszterházy, ne mai putând răsi, și a înaintat demisiunea ministrului reg. de interne. După cum se dă cu socoteala și fi numit în locul lui deputatul dietal, Ioșif Bőlönyi.

* (Măsuri contra cholerei.) — Direcțiunea generală a serviciului sanitar din România aduce la cunoștință publică, că față cu reaparițiunea cholerei la Pesta, ministru, pe baza avizului consiliului sanitar superior, a pus din nou în aplicare, la punctele Predeal și Vărciorova și în portul Turnu-severin, măsurile sanitare, ce se aplicau anul trecut în contra proveniențelor din Austro Ungaria.

Oferte.

Pentru ajutorarea femeii din Dâncul-mare, care a născut 3 gemeni au mai contribuit dnii:

N. N.	fl. —15 cr.
N. N.	—50 "
Suma	fl. —65 cr.

Folosul înființării de scoale practice pe lângă seminarile noastre pedagogice.

(Urmare din Nr. 34 și încheiere.)

Când fructul este copt, cade de pe pom, când spiritul a ajuns în zenitul cultivării sale, devine productiv.

Să nu aibă vre un drept acest mare bărbat de scoală? Să nu ne străduim oare a pune pe elev în condiții de a putea să-și câștige însuși cunoștințele, și nu noi să-i le comunicăm? Întrebările acesta au fost de mult respunse afirmativ de toți pedagogii germani, s'a făcut și se face mult în sensul acesta.

Să se scrie deci și pe stindardul învățătorimeii noastre odată noauna țintă pedagogică: dezvoltarea proprie a elevului și nu comunicarea de vorbe goale, să fie devisa.

Cumcă aceasta nu se ia în considerare în scoalele, noastre e un trist adevăr. Nu voiesc însă să afirm, că nu vor fi și casuri de acelea, unde relativ se va fi lucrând ceva și în sensul acesta. Remâne însă fapt constat, că preste tot nu se satisface acestui postulat pedagogic.

Constând aceasta, ni se impune o noaună problemă, care tinde a afla izvorul acestei stări în învățământul nostru. Am accentuat mai sus, că învățătorii nostri partea cea mai mare se lasă conduși de tradițiune sau de liberul arbitriu. După cum au vădit pe unii și pe alții instruind, astfel urmează și ei, fără de a-și sci da seama, dacă e bine sau nu, urmând maximei: învățătorul e metoda, — se isolează cu totul și își crează o cale proprie. Această cale o urmează mai cu seamă aceia, cari dela natură sunt înzeștrăți cu oare care talent pedagogic. Nu voiesc să ție, că acestia nu vor putea să producă ceva mai bun ca cei de categoria primă. Le lipsește însă amândurora anumite principii pedagogice.

Cum? vor întreba unii, nu se învață în seminariile noastre, pedagogia, nu jertfim noi destul pentru a crește pe învățătorii noștri? Aveți dreptate, că se învață, le voi răspunde. Dacă da! atunci de ce totuși așa puține rezultate pipabile în popor, căci acesta este barometrul, după care trebuie să se măsure toate silințele noastre în școală. La tot cazul aceasta nu puțin contribuie și păcatele pedagogice a celor ce conduc destinele statului nostru, cari se străduiesc din toate puterile de a pune o mulțime de stavile desvoltării noastre culturale.

O altă cauză am putea să o găsim și în lipsa de oameni calificați de ajuns, pentru a se ocupa cu educațiunea, lipsă, care aduce cu sine substituiri aștorfel de posturi prin indiviți, cari puțin sau nici cum nu se pricep în ale pedagogiei.

Nu vom putea denega cu toate acestea, că seminariile noastre pedagogice, nu ar da pe fie-care an un contingent destul de însemnat de tineri me-niți de a fi educatorii poporului.

Mai este apoi la mijloc și altă cauză, ce-i face pe învățătorii noștri de nu sunt cu tot devotamentul pentru cariera lor. Anume mulți dintre dênșii, privesc starea asta socială, numai ca o punte de trecere în altă stare, pe care o îmbrățișeasă îndată, ce se ivesce ocaziunea.

Multe vor fi poate cansele, din care provine stagnarea, în desvoltarea noastră culturală. Abstragând, dela condițiunea de existență căreia încă îi

trebuie mult ajutorat o cauză nu neînsemnată, este, și lipsa de iubire față de cariera, provenită din un prea puțin preț, ce se pune din toate părțile pe învățătorimea noastră.

Trebuie aduși învățătorii acolo, încât să înceapă a prețui cariera lor mai mult, decât o fac aceasta astăzi. Din toate părțile ar trebui lucrat intracolo, ca să se ridice prestigiul învățătorimei și cumcă rezolvirea acestei probleme este pusă în mână societății noastre române, nu mai suferă îndoială.

Ne mai atingem alte împregiurări sociale, cari nu cad în sfera lucrării prezente, îmi voi permite a cere dela societatea română, să pună mai mult preț pe o pregătire corespunzătoare a învățătorimei noastre.

Cumcă s'au făcut multe îmbunătățiri în folosul fitorilor învățătorii, ne-o demustă chiar și programele seminariilor, diferitele reuniuni și conferințe învățătorești, precum și stăruițele demne a unor oameni zeloși din fruntea protopresbiteratelor.

Trebuie să recunoascem însă, că în seminariile noastre pedagogice nu se pune pondul cuvenit pe o instituțiune, ce putem ție, că e indispensabilă pentru o bună pregătire a învățătorilor nostri.

Aceasta nu este altceva decât instituțiunea, prin care învățătorilor li-se dă ocaziune a se pregăti pentru partea metodică a învățământului.

Dacă vom considera, că educațiunea nu e numai știință, ci și artă, ușor ne putem încredința, că pentru partea primă se face relativ mult, precând pentru cea din urmă aproape nimic. S'au doară crede cineva, că punându-se un învățător dela o școală populară, să instrujeze odată sau de două ori în fața adunării învățătorilor, să ajută mult prin aceasta causei?

Cu greu s'ar putea găsi unul din învățătorii nostri, cari să poată ție, că o întocmire de felul acesta, îi va fi ajutorat ceva. Mai mult aceasta nu este decât o amăgire a lumei, ca să se creadă că s'a făcut ceva, când în realitate nu s'a făcut nimica. Educațiunea este foarte complicată, pretinde multe cunoștințe și multe eserciții.

Nimenia nu-și poate câștiga tactul pedagogic cu una cu două.

Ar fi o părere de tot greșită, când s'ar crede, că pentru învățătorii e superfluă ori și o pregătire practică, precând pentru ceilalți rami ai activității publice e de mult recunoscută și la noi o astfel de necesitate. Încă nimenia nu s'a făcut advocat, până ce nu și a îndeplinit anii practici prescriși, nici

un jurist nu poate fi dispensat de pracsă, asemenea pentru medici sunt făcute diferite clinici, unde au să practiceze viitorii medici pentru agronomi, silvicultori și pentru alte ramuri sunt anumite cursuri practice; cu un cuvânt pretințendinea să încearcă a se împruna teoria cu pracsă. Din toate acestea motive rezultă, că trebuie să punem mai mare pond pe pregătirea practică a învățătorilor nostri, decât până acum.

Teoria și pracsă educațiunei — țice Herbert Spencer — este obiectul, care cuprinde în sine toate obiectele și în care prin urmare are să culmineze educațiunea.

Poporul german, în care se pare a fi înăscut simțemntul pedagogic, de mult timp a suplini și lacuna aceasta, așa încât pentru el un seminar pedagogic fără școală practică este un non sens.

Urmează dară, că și pentru noi școală practică pe lângă seminariile noastre pedagogice să fie ațelural, în care fitorii învățătorii să cerce a pune în pracsă teoriile pedagogice; aici să se dedea a se ocupa cu micuții, și a petrece în lumea acestora, a cunoașe mișcările și însușirile lor, a pândi după natura lor, cum țice Rousseau, cu un cuvânt a-și câștiga conștiința puterilor sale pedagogice (Herbart).

Aici mai mult ca ori și unde, va avea ocaziune a da cunoștințelor sale teoretice putere de viață pentru întreaga sa cariera.

Aici își va câștiga dênșul o metodă basată pe succesele științifice moderne, cu care înarmat va putea cu fruntea deschisă, să pășească pe câmpul de luptă. La tot pasul criticat de profesorul respective colegii sei, va fi pus pe o cale luminoasă și nu va fi silit ca la înțrarea sa în post, să rătăcească pe câmpul educațiunei.

Fără o astfel de școală așa țicând e pericol, ca cei mai mulți învățătorii să-și peardă cunoștințele teoretice câștigate și să se bazeze simplu pe tradițiune sau pe esperințe proprii.

Nu mai un învățătorii bun e în stare să escite iubirea cătră școală, din care se se desvolte vecinul foc, la care se va încălzi poporul nostru. S.

Nimeni nu este datoriu a le întrebunța mai înainte d'a-se fi convins, și spre acest scop stau la dispozițiune mile de scriitori de mulmuită, care se publică despre pilurile de Svitzeria ale farma-istului R. Brandt, ca cea mai bună dovadă. Costă o schatie 70 cr. în farmaci. Se aduce însă atențiunea asupra crucei albe în pământ roșu, împreunat cu iscăltura R. Brandt.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. vabil din 1 Octobrie 1886.

Table with multiple columns showing train routes and schedules between cities like Budapest, Arad, Timisoara, Sibiu, and Cucerdea. Includes columns for train types, departure times, and arrival times.

Nota: Numerele cele grase înseamnă oarele de noapte.